

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 20 april 1915 kl. 1 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 9, i anledning av väckt motion om anordnande av andra kammarens justeringsrum till rum för förtroenderåden inom två av kammarens partier.

I en inom andra kammaren avgiven motion nr 38 har herr *Lindman* m. fl. hemställt, att andra kammaren måtte besluta, att andra kammarens justeringsrum måtte få tagas i anspråk samt för ändamålet tudelas och inredas eller annan anordning träffas för beredande av rum för förtroenderåden inom två av kammarens partier.

Till stöd för denna hemställan ha motionärerna anfört följande:

Sedan under år 1913 åtskilliga förslag om förändringar inom riksdagshusets lokaler framkommit, uppdrogo fullmäktige i riksgäldskontoret åt ledamöterna av första kammaren herrar C. J. G. Swartz, S. H. Kvarnzelius och C. G. T. Wickman, ledamöterna av andra kammaren herrar S. A. A. Lindman, D. Persson och K. Hj. Branting jämte riksgäldsfullmäktigena herrar G. F. Östberg och A. Ekman att verkställa utredning och avgiva förslag i förenämnda frågor. Dessa kommitterade avgåvo den 27 oktober 1913 till fullmäktige yttrande i ämnet, varav avskrift lämnas i härvid fogad bilaga. Fullmäktige överlämnade yttrandet till 1914 års bankoutskott under förklaring, att de ej hade anledning att därvid göra någon erinran. Utskottet meddelade emellertid i skrivelse till fullmäktige, att utskottet icke ansett sig böra hos riksdagen göra någon framställning i ämnet.

Motionen.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hade emellertid, utan att avvakta beslut från riksdagens sida, sökt tillmötesgå ett av kommitterades önskemål, nämligen anordnande av överläggningssrum för riksdagspartiernas förtroenderåd. För första kammarens räkning erhöles två små rum, som kunde för ändamålet användas, genom borttagandet av en överflödig spiraltrappa invid entréen till kammaren från stora vestibulen. Vidare förändrades den invid stora vestibulen belägna toaletten till ett rum för förtroenderådet inom ett av andra kammarens partier, varjämte två mindre rum i klubblokalen anvisades såsom lämpliga för förtroenderåden inom de två andra partierna i samma kammare.

Att de bägge sistnämnda rummen togos i anspråk av förtroenderåden väckte emellertid missnöje i andra kammaren, vilket hade till följd ett kammarens beslut, att ifrågavarande rum måtte iordningställas i det skick, de voro vid 1913 års riksdag och för det ändamål, till vilket de enligt 1905 års kammarbeslut voro avsedda.

Behovet av två förtroenderådsrum står emellertid kvar och torde vara allmänt erkänt. Vi anse angeläget, att detta behov snarast möjligt tillgodoses och anse oss därför böra framställa förslag därom. Det synes oss, att andra kammarens justeringsrum skulle utan alltför stor olägenhet kunna tagas i anspråk för ändamålet. Det skulle då delas i två mindre rum. Ett särskilt justeringsrum torde icke vara absolut behövt. I första kammaren har man icke haft behov därav och genom praktiska anordningar i skrivrummen torde justeringen där kunna försiggå.

Därest andra kammaren bifaller detta förslag, lära fullmäktige i riksgäldskontoret utan särskilt bemyndigande kunna verkställa erforderliga ändringsarbeten i justeringsrummet och anskaffa behöfliga möbler. Skulle emellertid annan anordning för det åsyftade ändamålets uppnående befinnas lämpligare än den vi närmast tänkt oss, anse vi sådan böra vidtagas.

Utskottet.

Behovet av inom riksdagshuset belägna överläggningssrum för riksdagspartiernas förtroenderåd är erkänt. Som motionärerna erinrat om har detta behov blivit fyllt i den mån det gjort sig gällande beträffande första kammarens partier, under det att för andra kammarpartiernas del för närvarande ej finnes inrättat mer än ett dylikt rum och det sålunda återstår att åstadkomma ännu två. Därpå går nu yrkandet i den förevarande motionen ut.

Utskottet har emellertid ej ansett sig kunna förorda den anordning, som motionärerna närmast tänkt sig för vinnande av detta syfte. Gentemot en tudelning av andra kammarens nuvarande justeringsrum och

omändring till två förtroenderådsrum resa sig många betänkligheter. För det första anser utskottet, att kammaren icke kan undvara ett justeringsrum. Motionärerna ha visserligen anfört, att man i första kammaren icke haft behov därav och att justeringen av anförandena skulle kunna försiggå i kammarens skrivrum. Det är likväl att märka, att omfattningen av till protokollet avgivna yttranden inom andra kammaren plägar uppgå till omkring det dubbla emot i första kammaren, men att å andra sidan det utrymme, som anvisats till klubb- och skrivrum, är i första kammaren endast ytterst obetydligt mindre än i andra kammaren. Det är även av betydelse att ha anförandena från ett sammanträde samlade på en plats, där de äro tillgängliga för kammarens samtliga ledamöter, innan justeringen av protokollet i kammaren äger rum. Och det bör vidare erinras om, att justeringsrummet användes icke blott av ledamöterna för justering av anföranden, utan på grund av det otillräckliga utrymmet i notarieväningen har arbetsplats där måst beredas fyra av andra kammarens notarier, och dessutom hava samtliga notarier att i justeringsrummet uti där placerade fack avlämna de verkställda utskriften till vederbörande förste notarier.

Man skulle ju emellertid kunna tänka sig, att justeringsrummet utan olägenhet kunde flyttas till någon annan plats inom riksdagshuset. En sådan åtgärd har utskottet dock icke kunnat tillstyrka, dels i betraktande av att dess nuvarande läge är det bästa möjliga i omedelbar närhet av såväl kammarens kansli som skriv- och klubbrum, och dels därför att man i händelse av en förflyttning måste anordna särskild vakthållning på den nya platsen och sålunda nödgas anställa ytterligare minst en vaktmästare hos kammaren.

Slutligen har utskottet ansett, att man icke utan tvingande skäl bör tudela justeringsrummet, som nu är till sina dimensioner synnerligen väl avvägt.

Utskottet har sålunda icke kunnat förorda den lösning av förevarande lokalfråga som motionärerna förslagsvis pekat på, men å andra sidan har utskottet ansett sig kunna giva anvisning på ett par anordningar, varigenom kunde beredas rum för förtroenderåden inom två av andra kammarens partier, utan att man träder andra berättigade intressen för nära. Sådana rum skulle nämligen kunna erhållas dels där poststationen nu är inrymd och dels i den norra ändan av den gamla matsalen.

De i motionen omnämnda av riksgäldsfullmäktige tillkallade kommitterade uttalade bland annat, att »postexpeditionen i riksdagshuset torde utan olägenhet kunna indragas, då expeditionen av värdeförsändelser

för riksdagsmännens räkning kan ske genom någon av kamrarnas vaktmästare, som även hittills varit vanligt inom andra kammaren.» I detta uttalande kan utskottet instämma och för sin del endast tillägga, att enligt vad utskottet inhämtat denna poststation mycket sällan anlitas. Den får i genomsnitt per dag endast mottaga högst tio besök, som avse annat än inköp av frankotecken eller avlämnande av vanlig brevpост och korsbandsförsändelser, vilket ju lika bra kan ske i postlådor uppsatta på lämplig plats i riksdagshuset; frimärksautomat finnes redan installerad. Om poststationen indroges, skulle på dess nuvarande plats kunna erhållas ett nära andra kammarens plenisal beläget förtroenderådsrum av ungefär samma storlek som det rum, vilket redan nu är upplåtet till ett av andra kammarpartiernas förtroenderåd.

Ett annat, något större rum kunde erhållas, om den längst åt norr belägna sjättedelen av gamla matsalen i riksdagshusets bottenvåning avgränsades medelst en vägg eventuellt av provisorisk beskaffenhet; dörr ledande från korridoren till denna del av salen finnes redan. Genom en sådan anordning skulle ej någon skada tillfogas nämnda sal, utan den synes snarare bli till sina dimensioner lämpligare avpassad, vare sig den i framtiden kommer att användas till matsal eller partisammanträdesrum eller annan samlingslokal. Det har emellertid gjorts den invändningen, att det nu angivna rummet skulle vara för långt avlägset från andra kammarens plenisal för att lämpligen kunna användas till överläggningsrum för ett förtroenderåd. Häremot får utskottet erinra, att ett förtroenderådsrum väl nästan uteslutande får användning dels vid förtroenderådets vanliga tätt återkommande sammanträden och dels för hållande av expedition, för skrivarbetens utförande, för förvaring av handlingar etc., och för fyllandet av dessa ändamål lärer det icke spela någon roll, om rummet är beläget något tiotal meter närmare eller avlägsnare från plenisalen. Skulle däremot under pågående plenum ett sammanträde med förtroenderådet påfordras, torde det endast vara i mycket enstaka fall som sammanträdet ej skulle kunna hinna hållas i den nu angivna lokalen, som ju dock är belägen rätt nära intill andra kammarens plenisal, och i dessa enstaka fall lärer överläggningen kunna försiggå på någon plats i plenisalens omedelbara närhet. Med hänsyn till dessa omständigheter och ävenledes i betraktande av svårigheten att, så som riksdagshuset nu är inrett, erhålla de från *alla* synpunkter bästa lokalerna för partiernas förtroenderåd, har utskottet ansett sig böra förorda den senast berörda anordningen för beredande av rum åt ett av förtroenderåden inom andra kammarens partier.

På anförda grunder och under erinran om att andra kammaren så nyligen som i fjol uttalat sig emot en inskränkning i de lokaler, som stå till dess ledamöters förfogande, får utskottet hemställa,

att andra kammaren med anledning av herr Lindmans m. fl. motion nr 38 måtte besluta, att till rum åt förtroenderåden inom två av andra kammarens partier måtte upplåtas och för ändamålet inredas dels det rum, vari poststationen i riksdagshuset nu är inrymd, och dels längst åt norr i den förut till matsal använda lokalen i riksdagshusets bottenvåning ett utrymme motsvarande en sjättedel av denna lokal.

Stockholm den 20 april 1915.

På utskottets vägnar:

ERNST LILJEDAHL.

Vid ärendets behandling inom utskottet hava närvarit: herrar *Liljedahl, Gustafsson* i Brånsta, *Bengtsson* i Göteborg, *Bengtsson* i Kullen, *Löwegren, Åkerlindh, Höglund, Sundström, Thore* och *Ericson* i Funäsdalen.

Reservationer:

av herrar *Liljedahl* och *Löwegren*, vilka anför:

I likhet med utskottets övriga ledamöter anse vi lämpligt att särskilt justeringsrum för andra kammarens ledamöter bibehålles. Det nuvarande justeringsrummet är emellertid så pass stort, att man utan större olägenhet kan uppdelat det i tvenne olika rum, av vilka det mindre kan användas som förtroenderådsrum och det större som justeringsrum. Detta senare blir i alla fall tillräckligt stort för detta ändamål och kan allt fortfarande bereda plats för de notarier, som förrätta en del av sitt arbete därstädes.

Till det andra förtroenderådsrum, som erfordras, torde den lokal, vari poststationen nu är inrymd, lämpa sig.

Däremot anse vi, att det av utskottet föreslagna rummet i riksdagshusets bottenvåning ej ligger lägligt till som förtroenderådsrum, och över huvud taget tro vi, att frågan i sin helhet löses enklare och mer praktiskt genom det av oss framlagda förslaget.

Vi ha sålunda ansett, att utskottet bort hemställa,

att andra kammaren i anledning av herr Lindmans m. fl. motion nr 38 måtte besluta, att kammarens justeringsrum måtte delas i ett större och ett mindre rum, av vilka det större bibehålles för det ändamål vartill nuvarande justeringsrummet är bestämt, under det att det mindre rummet, jämte den lokal där poststationen nu är inrymd, upplåtes och inredes till rum åt förtroenderåden inom två av andra kammarens partier.

av herr *Sundström*, som instämt med herrar *Liljedahl* och *Löwegren*, men ansett, att det borde ha bestämt angivits, *huru stor del* av det nuvarande justeringsrummet som skulle upplåtas till förtroenderådsrum.